

PROZA

Tone Perčič

Patriotska liga(odlomek iz romana *Klajn in Adel*)

Lahko rečemo, da so Jožna začutili.

Niso ga videli, čutili pa so ga. Vedeli so, da je nekje v bližini, čeprav ga niso videli. Počutili so se varne iz nekega posebnega vzroka: Jožen je znal to zagotoviti s svojim neizrekljivim načinom.

Če bi moral na hitro povedati najpomembnejše stvari, potem bi moral gotovo omeniti, da je Jožen začel kot trgovec s svinjami. (Od tod tudi njegov bližnji sodelavec, Svinakarjev Tonček, ali skrajšano, Svin.) Toda to je znal početi kot svojo posebno obrt, ki je mejila na umetnost: vzemimo svinje, predvsem pa majhne prašičke, ki jim rečemo odojki, kar so prašičji dojenčki. Znal jih je zaslutiti, znal jih je otipati. Vedel je, da so pri svinji ali kje v kakšnem kotu, čisto prestrašeni. Segel je v temo ... in ga izvlekel. Potegnil ga je spod svinje. Ve pa se, da so se med trgovci dogajale različne stvari: ko so prenočevali na znanih postajah, na križiščih, kot na Trojanah, v znameniti gostilni, so prašički, predvsem pa odojki, ponoči izginjali. To ni bilo nič posebnega. Trgovec, ki je zgodaj krenil na pot, prej kot Jožen, že zvečer, pozno ponoči, mogoče na štajersko ali avstrijsko stran, mu je ukradel kakšnega prašička, odojka. Jožen pa, ne bodi len, on se ni zato nikoli sekiral: preden je šel na pot, je pometel z rokami pod debelim seskovjem drugih svinj in izvlekel nekaj odojkov, jih urno zmetal k svojim, ne da bi se poprej sploh potrudil, da bi preštel, koliko so mu jih ponoči pokradli. To se je redno dogajalo, to ni bilo nič posebnega, takšne stvari so bile

običajne. Na to ga je najprej opozoril oče; od njega se je tudi učil te obrti svinjske prodaje.

Pri svojem poslu je spoznal tudi Svina in Makoterja.

Njega pa je spoznal Vrtnik.

Vedel je, da so Jožni redoljubna in zanesljiva vrsta, ki večkrat odtehtajo celo vojaško enoto. Zatorej ni niti za hip pomišljal: postavil ga je za šefa davčne uprave.

Kako z veseljem so davčni zavezanci *Dežele zase* plačevali davke, si lahko samo mislite. Toda o tem je sanjal že Colbert: ceneno organizirane in urejene javne finance, to je temeljni pogoj za učinkovito državo.

Toda kot sem rekel, to je bila preteklost.

Zdaj je bil Jožen že dolgo vrsto let nepogrešljiv del državne uprave. Glejte! Dobro se spominjam tega rdečeličnega fanta, kako je bil že od nekdaj oblečen v zlizane in tesno oprijete črne hlače in belo srajco, poleti in pozimi. Kdo se ne bi spomnil tega mišičastega, urnega fanta, ki ima tako nepogrešljiv občutek, da ljudje kar ostrmijo, ko vidijo, kako v vsakem hipu potegne daleč najboljšo potezo. Zdaj lahko rečemo, da nam je glede njega vse jasno. Umazal se ni nikoli, ker je natanko vedel, kje so prašiči posvinjani od govna. Vedel pa seveda je, kje se skrivajo majhni piceki, in jih je izvlekel od tam, kjer se jih ni nihče troštal! Koliko smeha je samo s tem izzval ta duhoviti fant! Zato je bil tudi pri poslu nekakšen senior, izkušen trgovec, ki je imel vedno dovolj denarja.

Svinakarjevega Tončka je vzel v varstvo, ker so ga vsi zmerjali, ko je šel čez vas. Pa niti niso prav vedeli, zakaj. Pri njih doma niso nikoli redili prašičev, pač pa je njegov ded kupil hišo od nekdanjega trgovca s prašiči. *(Da ne bi rekel, hinavci, kako se sicer vsi radi bašejo s pršutom.)* Dokazal jim je, da je preziran človek lahko silno nevaren, ko mu daš pravo priložnost. Svinakarjev Tonček ali Svin se je razvil v spoštljivega in prvovrstnega agenta Mestne prisluhne službe. Bil je hiter, čeprav je bil Makoter po besedah drugih še hitrejši od njega. Bil pa je izredno trpežen, saj so vedeli povedati, še iz časov, ko še ni bil v službi pri Jožnu, da so ga na Sejmišču policaji topli kot psa, on pa je vztrajal pri svojem kljubovanju, čeprav so na njegovem hrbtu drobili stole, da so trske frčale na vse strani. Potem jih je samo pometel, samo pokloftal jih je. Če ne bi pravočasno pripeljali psov, potem bi gotovo razbil celotno stavbo z jekleno konstrukcijo.

Tako jim je vsem pokazal, kako se stvari streže, če ga dokončno zdražijo. Samo slutili so lahko, kaj je njegov končni domet ali polna izkoriščenost kapacitet, kot se temu tehnološko reče.

Z Makoterjem pa je bila stvar drugačna. Ko se je Jožen s svojimi prašički nekoč mudil na Trojanah, so bili tam trgovci z vseh strani, bližnjih in daljnih. To pomeni, da tudi iz Panonije Dolenjske in Panonije Štajerske in iz drugih krajev, z Bizeljskega in Hrvaškega, iz Zagorja recimo, kjer so še posebno znameniti rejci prašičev. Ker so mislili, da si lahko vse dovolijo, so se ga napili kakor krave. Ko so se udarili med sabo zaradi predolгих jezikov, jih je gostilničar miril, ker se mu ne bi zgodilo prvič, da bi mu razbili vse, kar je bilo v prostoru drobljivega. Makoter je bil tam s svojim očetom, tako kot je svoj čas hodil po svetu Jožen s svojim Ponavškom, kot so rekli njegovemu očetu. Makoter, če smo že ravno pri njem, pa je bil bikast mož iz kamniškega kota. Bil je užaljen, ker so Bizeljčani potegnili s Hrvati, in to v časih, ko so se prijateljske vezi velike južnoslovanske države že davno skrhale. Vztrajal je, da se stvar razčisti, in gostilničar jih je pognal na dvorišče. Tam pa je bilo takole: nekateri so prihajali iz svinjakov, nekateri so tja odhajali, vsi pa so bili pijani. Tema je naredila svoje, čeprav so bili ljudje, ki so v temi videli še bolje kot pri belem dnevu. (Kaj takega se gotovo lahko reče za Jožna, ki je znal osupiti navzoče tako, da so o njem krožile zgodbe daleč po sosednjih deželah. Pri tem pa se je znal tako ljubko, nedolžno in dobrohotno nasmehniti s svojimi gosto posejanimi drobnimi zobki!) Za starega Makoterja je bilo usodno to, da ni znal odnehati ob pravem času. Od nekod se je priklatil pijan trgovec in rohnel nekaj takega kot, kdo je pa meni pokradel prašiče, saj sem jih šele dobro zmetal v svinjak, pa že trije manjkajo! Makoter je bil tistega dne do skrajnosti tečen in bi oblajal vsakogar, ki bi mu prečil pot. Ko je možakar godrnjal zaradi istih stvari kot vsi drugi, ki so pravkar kradli tem, ki so danes šele prišli – današnji okradenci pa bodo pobrali del plena tistim, ki bodo prišli jutri zjutraj, ti pa bodo morali, še preden si bodo dobro odpočili, razmišljati, komu bodo pobrali, da bodo lahko krenili v Avstrijo, na Tirolsko ali Štajersko, v deželo Laško ali Ogrsko – pa je bilo sredi dvorišča že prerivanje in suvanje sem in tja, robantenje in preklinjanje. Nenadoma se je od strani prikazal človek z odtrganim plohom in starega Makoterja, ki je bil najglasnejši, tako počil po glavi, da je takoj dal mir. To je bil znak za vsesplošen

pretep, pri tem jo je skupil tudi Makoterjev sin, čeprav je predtem sicer nagonsko tekel v svinjak, kot ga je učil oče, da bo pazil prašiče, dokler se stvar ne poleže. Zdaj je bil tu in skočil je k očetu, pri tem so že leteli brce in krepki udarci. Jožen je opazoval vse skupaj z roba svinjakov, in če ne bi posegel vmes, bi fanta verjetno zdrobili ali zadušili. Potegnil ga je za nogo ven, a se mu je vse skupaj kar ovijalo. Videl je, da ima nekaj udov zdrobljenih, polomljenih, ker ga je bolelo, če se ga je dotikal. Odvlekel ga je s seboj k prašičkom in ga lepo ogradil: noge mu je dal v rahlo oporo iz deščic in ga trdo povil. Vzel ga je s sabo in nikomur ni preveč razlagal. Ni preveč zahteval od njega, in če ga več dni ni bilo na spregled, ko se je šel sam potikat po kakšnih zakotnih krajih, se ni jezil. Vedel je, da bo prišel nazaj. Pravzaprav je vedno vedel, kje je, ne da bi mu to posebej pripovedoval. To je bil Jožen, tega je bil sposoben. Malemu Makoterju se je na žalost tako nerodno in krivo zaraslo, da je malo šepal. Na nekaj poseben način je poskakoval. Če smo za Svina lahko rekli, da je bil zdržljiv kot armiran beton, potem bi za Makoterja, ko je dokončno odrasel in pokazal vso svojo moč, lahko rekli, da je bil daleč najhitrejši človek v deželi in daleč naokrog sploh. Če se tako vzame, se o njegovi hitrosti sploh ni preveč govorilo, ker je bilo vse po malem strah, da se ne bo vsak čas pojavil tik ob njih. Strahotne scene in brutalnost, ki jo je v življenju prestal, pa so imele svoje posledice: tepel ga je oče, topli so ga drugi, bil je polomljen in posledica tega je bil lahkoten napor, s katerim je lahko človeka, ki ga je dohitel, stisnil z eno roko za grlo in ga tako stiskal in tako trdo poprijemal s prsti ter tako veselo držal in grabil, da jih je večino podavil, še preden so pritekli Jožen in drugi njegovi pomočniki. No, velike škode vseeno ni bilo, največkrat ...

Na, zdaj pa so bili tu, vsi skupaj, Jožen, Makoter in Svin, poleg njih pa še vsi drugi, da človeka spreleti srh ob misli, da si jih je kdo sploh upal izzvati.

Vrtnik ni bil nikoli nadležno natančen: dal jim je samo splošne direktive: ti to, ti pa ono. Kaj več se za stvari ni zmenil, hotel je samo stoprocenten rezultat. Lahko pa vam povem, kakšna motivacija je bila pri teh ljudeh, kaj takega bi pa težko opisali. To je bil en sam patriotizem, saj vem, to je bilo, to to. Ti ljudje, Makoterji, Svini in vsi drugi – katerih imen se za zdaj še ne morem spomniti, se jih pa še bom, a nekaj sem vam o njih

že povedal, tako da imate vsaj približno sliko – ti ljudje so bili namreč tako silno zadovoljni, da so od njih kaj zahtevali, da so preprosto ponoreli od radosti, ko so jim dali kakšno delovno nalogo. Vedno so jo hoteli izpolniti dvesto procentno, in če se je dalo, tudi hitreje, kot se je od njih zahtevalo.

Stvar je bila zdaj nekako smešna: Vrtnik je bil pravzaprav odgovoren za varnost, čeprav sam ni bil šef kolektivnega državnega varnostnega organa, ampak je bil to Klajn. Toda varnost je bila njegova domena, saj je bil šef vseh varnostnih služb. Končno besedo o vsakem ukrepu pa naj bi izrekel Klajn. A ker sta si bila tako blizu, da bi ju lahko imeli za dvojčka, ni bilo nikakršne potrebe, da bi Adel obveščal Klajna o vseh malenkostih. Ja, Adel torej ni mogel stati križemrok in tudi ni stal. Od prvega trenutka, ko so prišla prva poročila, se je lotil zalezovanja sovražnika in obrambe države. Dobro, dragonci, k temu se bomo še vrnili. (Ampak kdo bo rekel, da je bila to pa slaba poteza? Se mar v šahu, če tako vzamemo, ne žrtvuje včasih kvaliteta, da se sovražnika spelje na led in matira tam, kjer misli, da mu bo najlepše, da bo na najtoplejšem? Ti mu pa spodneseš stolček, na katerem udobno sedi!)

Do preklica naj bi Jožen preveril notranjo varnost in poskrbel za "prostovoljce", kot je bilo dogovorjeno s Klajnom. Iz gledališča je velel prinesiti velike količine uniform – no, kaj sem rekel, se znajde ali ne? – ki so jih imeli v naftalinu še od časov, ko so še vsak teden na ljubiteljskih odrih igrali partizanske juriše na nemške bunkerje v pogorju Karavank leta 1942. Zdaj so te obleke prišle prav in ljudje so se še dobro nekje v podzavesti spominjali, da se bile to uniforme zmagovalcev, vsaj v gledališču, med kulisami. Zato so se dobro počutili in so si predstavljali, da bo še koga strah, ko jih bo videl tako oblečene. Torej Makoter in Svin sta pomagala pri naboru prostovoljcev, ki so trumoma prihajali, potem ko jih je zmanjkalo, pa so se postavili v vrsto in izvili svoje poveljnike. Čete so po stopnicah odšle v katakombe, potem pa po podzemnem hodniku v smeri proti občinski palači, kamor je vodil glavni hodnik, mimo podzemnega jezera, ki je bilo globlje od znamenitih polžastih hodnikov, o katerih je že tekla beseda, in ki so jih imeli nekateri povsem zmotno za nekakšen zametek podzemne železnice.

Potem so prikorakali iz občinske garaže na plano in se v večernem mraku razvrstili na občinskem dvorišču. Jožen je vlival strah, a bolj kot

to avtoriteto. Vedeli so, da gre zares. Imeli pa so občutek, da so stvari v pravih rokah in da vse skupaj ne bo trajalo preveč dolgo, ker so ljudje kot Jožen sposobni in na položajih. Tako so se – to ste verjetno pomislili ta hip – prav z veseljem odločali za vstop med prostovoljce. Morála je bila na neverjetni višini, čeprav se je vedelo, da je sovražnik že začel obstreljevati in da se je nekaj zgodilo s skupino na Jelenovem klancu ...

Izpred občine so odšli na Rupo. Še dobro, da je samo deževalo, sicer nezadržno in neznosno, kajti lahko bi tudi snežilo, saj smo bili februarja. Tolikokrat sem že omenil, da je bil dež topel in res je bilo. Lahko bi bil namreč ledeno hladen, lahko bi padala sodra ali tudi toča, dež s snegom in ledom, lahko tudi s točo in še vse skupaj v vetru, če že hočete. Tudi takšne stvari so se dogajale. Tako pa lahko kljub hudemu času in neugodnemu vremenu (neugodnemu tudi za sovražnika) rečemo, da so imeli borci patriotske obrambne lige pravzaprav srečo, saj je po njih lila topla voda, ki je znala človeka, ko se je nanjo navadil, prav pomirjujoče uspavati in niti najmanj nadlegovati. Uniforme teh borcev za svobodo so bile na vso srečo na debelo impregnirane z disperznim voskom. Nihče ni tega vedel, če ga nisi na to opozoril, tkanina pa le ni vsrkavala vode in je pravzaprav ostajala suha, ves čas suha. Če bi skočil v reko, da bi jo preplaval, bi ostala popolnoma suha, ko bi prilezel iz vode. Na vse te stvari so mislili gledališki konzervatorji, ko so pred petdesetimi leti shranjevali dragocene jurišne obleke, kajti čez petdeset let vse prav pride, in to je čisto res.

Ljudje so bili doma, seveda tisti, ki so bili doma in niso bili na tem bojnem pohodu. Skozi okna je prenikala bela svetloba in izdajala prižgane televizijske sprejemnike. Vse je potekalo brezhibno. Vrtnik je imel zadeve čvrsto v rokah. Njegovi prostovoljci bodo v zgodnjih jutranjih urah začeli prečesavati mesto, dvorišča, hiše in stanovanja, kjer se še zadržujejo takšne podgane kot Bredi, ki izkoristijo vsako priložnost, da bi zadale mestni obrambi smrten udarec. A teh je bilo vse manj in manj ... (Nekaj tega že vemo.)

Kolone so se opolnoči zbrale na Rupi.

Jožen je ukazal dve uri počitka.

Pred zoro pa sta Makoter in Svin že razporejala udarne trojke: v njej je bil prostovoljec, ki je bil nekakšen vodja te trojke, največkrat golorok ali pa opremljen s kakšno elegantno pištolo in vljuden, po možnosti čim

bolj izobražen, vsaj po videzu (tu je imel Jožen največ težav, saj so imeli vsi tako čudno speštan nos in debelo nagubano čelo, da so prej kot vtis izobraženosti ustvarjali videz težke zaskrbljenosti zaradi najtanjših malenkosti), poleg njega pa sta stala – seveda, spet po možnosti – dva leseno odločna meščana, kdo bi rekel kladasta, ki sta v rokah držala gorjačo. No, to so bile pravzaprav palice za kriket, na hitro revirirane v garderobi državnega kluba in ponoči prepeljane na položaj, da so jih razdelili. Seveda, nekaj je bilo tudi pušk, avtomatov in puškoavtomatov, mogoče dvajset, petdeset, kdo bi natančno vedel, rabili pa so preventivni varnosti. Vojska ni vojska, če nima kakšne ostre oborožitve! Jožen je rekel, da je treba biti vztrajen, *anständig*, čvrst in odločen, hkrati pa brez vsakršne hitre surovosti, živčnosti in nepotrebne vsiljivosti. "Nerodnosti bo še tako preveč, ker se skoraj vsi poznamo med sabo, skušali pa jih bomo sproti reševati."

Tako so šli od vrat do vrat v lov za notranjim sovražnikom, ki naj bi bil še nevarnejši od zunanjega, saj so vsi vedeli za generalissima Francisca Franca in za njegovo peto kolono (*La Quinta Columna*), ki ga je baje čakala na položajih v Madridu, ko je bil on še v Afriki.

Nekateri so hoteli začeti v Vasci in v Dvorjah, to pa je pri Jožnu izzvalo salvo smeha in potem še pri Svinu in Makoterju. "Rezidence so prepuščene na milost in nemilost usodi. Prav tako celotno olimpijsko mesto. Branijo naj se, kakor vedo in znajo. Lahko tudi pobegnejo v gozd, če hočejo. Ampak nas zadeva samo tisto, kar je za mestnim obzidjem."

Natanko to, mestno obzidje. Če se zdaj kdo nasmiha – ampak dobro vem, da se ne – potem lahko povem samo to, da so zid postavili potem, ko so ga podrli v Berlinu. Načelo je bilo znano že davno prej, v časih, ko sta še obstajala berlinski zid in železna zavesa. Takrat je bilo znano strateško geslo: če Rusi pridejo k nam, gremo mi k njim. (Znano je bilo, da je KGB obljubila svoji vojski, da lahko teden dni mirno posiljuje ženske in se poliva s parfumi po Parizu ... Nato so vojaki sklenili, da gredo tja kar peš, če so že stvari take, kot pravijo ...) Ko so podrli berlinski zid, so nekateri, še posebno tisti iz bogatih mest, v tem videli zlovešči znak in so hitro svoja mesta zazidali s še tršim betonskim zidom. To je bil pravzaprav neprebojen oklep in dobro varovalo pred zunanjimi vsiljivci.

Ko so takole stali v vrsti pred prvimi plašnimi razpokami jutra, se je Makoter nevidno poplazel mimo Jožna in ta je vedel, da je zdaj pravi čas

za začetek naslednjega prizora. Scenerija je bila božanska: takšni prizori se ne morejo odigrati na soncu, to je res. Mislim, da so imeli ta imperativ v sebi tudi vsi ti borci patriotske lige, namreč tudi boj proti naravi in njenim nepravičnim silam: namesto da bi tem branilcem priskočile na pomoč, so tako kot v kakšnem biblijskem prizoru še te pomagale premočnim in zlem oblegovalcem, da je bila zadrega, ki ji mirno lahko rečemo prepad, še večja. Ampak saj prav to, vse to je potrebno, namreč popolna zgubljenost, da človek odkrije samega sebe, svoje neznanske neizčrpane moči in skrite talente, da lahko veličastno porazi premočnega sovražnika. "Žrtve so potrebne," je kričal Vrtnik na Jožna, "žrtve! Samo tako se premaga sovražnika! Na tisoče in tisoče mrtvih, nametanih na kup, postreljenih, izmaličenih, zavrženih. Čez gore trupel se šele pride do svobode. Ko sovražnik vidi svoje nedelo, ko vidi, da se kljub vsem tem neznanskim kupom, ki so zahtevali toliko znoja, še vedno strelja nanj in torej ni pravega uspeha, zaželenega rezultata, slave in časti, odneha in splahni. Ni druge možnosti. Pot do uspeha, do zmage, vodi samo prek potokov krvi in strahovitih kopic mrtvih. Tako rekoč nepreglednih!"

Jožen je pozorno poslušal in si dobesedno zapomnil vsako misel. Videl jo je, to misel, misel Vrtnikovo. Zdaj ko je s svojimi pomočniki tako brežhibno upravljal z zaupano mu obrambno nalogo, je sledil Makoterjev migljaj, tako kot kakšen telečji medaljon, ki ga je treba v gostilni naročiti, da šele vidiš, za kaj gre. Torej, Makoter se je poplazel ob Jožna in ta je to samo čakal, lahko bi rekel, čakal je Makoterja, da bi na to pozabil, a ni in Jožen je bil ponosen na svojega pomočnika. Ta se je namreč tako od blizu poplazel ob svojem predstojniku, na nekakšen način, ki se mu po francosko reče *frôler*, in ta beseda pove vse, vso bližino in tišino, vso zavzetost trenutka, šepet in napetost, ko se potem zgodi tisto, kar je prečilo pot silnemu plazu kamenja. Spogledala sta se z očmi in pomežiknila: Makoter je tako izginil za hrbti vojakov patriotske lige, ki so nepremično stali na puščavskem dežju.

Ko je tako stal nekje sredi teme, da ga nihče ni videl, je jasno zavpil: "Kdo pa so ti ljudje, ti nadlegovalci, ki so prišli tako nepričakovano in vsiljivo. Naše mesto je na stežaj odprto vsakemu človeku dobrih namenov. O teh neznancih pa tako malo vemo."

Vtem se je postavil Jožen:

"Nihče nas ni prosil, naj si zgradimo to blagostanje, mar ni tako? Stvar

je bolj preprosta, kot se na prvi pogled zdi. Ozrite se na vso stvar s pogledom od zgoraj in preletite vse to stvarstvo, vse naše enkratne zgodovinske dosežke. Smo mar kdaj trdili, da je vse to od nas zahteval kakšen bog, ker naj bi bili mi nekakšno njegovo izvoljeno ljudstvo? Ne. Vi to dobro veste in niste nikoli kaj takega lagali svojim otrokom. Stvari smo postavili zaradi svojega lastnega udobja in blagostanja. Tudi to olimpijsko mesto tule čez naša ramena, hotele, vile, krajinske parke, kjer živijo redke živalske vrste, ki niti ne slutijo katastrofe, ki preži pred njihovimi vrati. Lahko bi pa še danes živeli pod šotori in se selili z našimi prašičjimi in ovčjimi čredami v gore in v doline, kot bi to zahtevali od nas letni časi. No, in zdaj naj bi se temu odrekli, a ne, a kar odrekli naj bi se temu, zato ker se je neka sodrga iz neke oddaljene dežele tako odločila in prihrumela pred naša vrata s svojo silno vojsko. Pa saj to ne more biti res, da bi nas imeli za tako neumne! Da bi se mi temu odrekli, ker se je njim tako zahotelo. Lahko je to njihova vroča želja, prav mogoče, a vsakršni želji se seveda ne da ustreči. Sploh pa ne ob vsakršnem času. Zato bomo očofali vsakogar od teh nesramnih Žitomisličev, ki bo pomolil svoj rilec čez zid. Kar domov naj se pripravijo!"

Jožen je spravil listek v žep. Tekst mu je dal Vrtnik, ta pa ga je mogoče prepisal iz kakšne antologije srednjeveških epistol, ko je bil že tako obseden s temi osvajalci iz teme. Zdaj, ali se je Jožen odrekel svojim prašičkom ali ne po vseh teh letih, ko je bil vodja davčne izterjevalne uprave, to bi pa spet težko trdil. Verjetneje je, da ni kaj dosti premišljeval, ko mu je Vrtnik rekel, da mora prebrati, kar piše na listu: lahko bi prebral kar koli. Tako je velel gospodar.

V zgodnjih jutranjih urah je pod varstvom nezadržnih dežnih ploh patriotska liga odšla na delo, da utrdi prvo obrambno linijo *Dežele zase*: pregleda domove državljanov, ali se slučajno po kakšnih zapuščenih kotih ne skrivajo sovražniki in Menzirjevi somišljeniki, muslimani, skratka. Če se tako vzame, takšna naloga je zaupana sicer policiji, carinikom, ki natančno pobrskaajo po vaši prtljagi – za dobro vas in nas vseh – Vrtnik pa se je odločil za to spretno domoljubno potezo samo zaradi enega razloga: hitrost. Ker pa je *Dežela zase* vseeno preveč prostrana, se je odločil, da prve čete prostovoljcev usmeri v nekakšno rezervno policijo. Ko si bodo na jasnem glede notranjega sovražnika, bodo lahko obračunali tudi z zunanjim.

Triade so hodile od vrat do vrat in njih vodje so skrbno preučevali sledi in spraševali za kakšnimi sorodniki, ki bi imeli lahko vmes prste pri napadu. Škodoželjni bralec zdaj samo čaka, da bo navrgel nekaj očitkov o nerodnostih in mučnih prizorih. (*To res ni potrebno, to je nesramno od bralca. Kaj ne vidi stiske, v kateri so se znašli ljudje?!*) Naneslo je, da so se na tej službeni dolžnosti prostovoljci srečali s sorodniki in brskali po njihovih intimnih stvareh. Tako je recimo svak premetaval spodnje perilo svoje svakinje in pri tem je padla marsikatera gorka. Toda to je bil vojskin čas! Mnogi so manj jodlali in so raje molili ter se priporočali temu ali onemu svetniku. Zvečine je bilo več hude krvi zaradi zgodnje ure, to pa je bilo razumljivo iz policijskih in vojaških razlogov: takrat je človek najbolj občutljiv, teroristi in saboterji tudi. To je v vseh svetovnih policijskih priročnikih.

Zapletlo se je tam, kjer ne bi nihče pričakoval: ko je neka triada brskala pri nekem računovodju, ki je imel cele kupe papirjev počeckanih z nekakšnimi šiframi, številkami in čudnimi izrazi, je šef triade izgubil živce: "Kaj je to, kaj vse to pomeni? Mi lahko poveste?"

"To je moje delo," se je branil računovodja.

"Ja, to je skoraj očitno, da je vaše delo. Ampak povejte mi kaj o tem vašem delu! Kaj so te številke, povejte mi kaj o njih! A mi lahko o tem kaj poveste, kaj? Od kod so te številke, povejte mi kaj o njihovem izvoru! Boste rekli, da so zaradi lepšega tukaj?" se je penil vodja, njegova spremljevalca pa sta se živčno in prepoteno oklepala kije v pričakovanju, da bo kdo strahovito zatulil, kot kakšen Kato, planil v sobo in jih v silnem norenju vse podaval, potem pa še potrgal vratove. (*Se dogaja, tudi takšne stvari se dogajajo.*)

"A o teh številkah hočete nekaj vedeti," se je branil računovodja. "To je pa hudo nerodno in ne vem, ali ima smisel, da se o tem pogovarjamo. Povejte raje, ali boste kavo ali čaj, imam domače piškote."

"A tako! Zdaj bom pa res zbesnel!" je zarohnel šef triade, vzal enemu izmed spremljevalcev iz rok palico za kriket in udaril po omari, da se je preklala na pol. Zdaj je človek prebledel in vedel, da lahko tudi njemu zaradi nerodnega odgovora razbijejo glavo.

"Kaj bi radi vedeli, samo vprašajte, pa vam bom takoj odgovoril. Samo ne razbijajte več, lepo vas prosim!"

"Od kod so te številke, to sem vas vprašal. Od kod so, kakšnega izvora so," je bil jasno neizprosen šef triade.

"Številke. Te so arabske. To je menda jasna stvar!"

"To je menda jasna stvar! Capin! Sta ga slišala," je pobesnel vodja, "sta ga slišala, prašiča! Arabske številke ima doma, medtem ko imamo mi pred mestnimi vrati muslimanske hijene! Kaj ni to ista stvar! To mu gre po glavi, kako bo doma čepel in delal za to muslimansko sodrgo!"

Spremljevalca sta poprijela z obema rokama za krepela, zanihala s telesom in vzela zalet. Računovodja je prebledel.

"Ta vendar misli, da lahko kar naravnost brije norce iz nas, mi bomo pa vse to pohrustali! A ne, da to misli, a ne?" je lovil sapo razpenjeni vodja triade, medtem ko sta njegova spremljevalca poprijemala s prsti visoko dvignjene kije, se prestopala na mestu ter kimala z glavo. Računovodja je odkimaval, hotel je nekaj reči, pa ni mogel: ne zato, ker bi mu drugi jemali besedo, ampak zato, ker mu ni uspelo nič spraviti iz sebe: stvari so se namreč hitreje dogajale, kot jim je on lahko sledil. Nikjer pa ni bilo Jožna, da bi stvar umiril ...

Potem se je nenadoma v temi na oknu kot utrinek za hip pokazal Makoterjev obraz in že naslednji hip so planili v sobo vsi trije, kot triperesna deteljica: Jožen, Makoter in Svin. Še posebno zadnji je bil vidno slabe volje, ker verjetno ni pričakoval nasilnih scen, vsaj med državljani in rezervno policijo, ki se je za zdaj imenovala patriotska liga, ne.

"Pripeljite njegovo ženo. Skoraj gotovo še kaj ima, tako je vedno. Ko se preiskava ustavi v slepi ulici, je treba še koga prignati, potem spet steče. Gotovo ima kakšno ženo, pa je še v postelji. Mogoče pa ima kakšnega moškega, ki ga ima za ženo. Prebrskajta po spalnici in jo pripeljita sem, da še njo zaslišimo. Potem bomo ukrepali. Pa brez pretepanja, če gre!"

Še preden je Jožen do konca povedal svojo misel, že sta Makoter in Svin planila iz sobe, se za trenutek zagozdila na vratih, potem pa sta se zritala, pravzaprav kar stepla skozi vrata v predsobo in spalnico. Slišali so se zamolkli toni in premetavanje, nekaj vprašanj, ženski glas, prošnje, potem pa še kričanje in lajanje. (To so bili Makoterjevi glasovi.)

Čez čas se privalijo vsi trije, Makoter, Svin in neka ženska v sobo. Tam je Jožen že sedel na fotelju. Strogo formalno se ji je opravičil, potem pa pojasnil, da je država v nevarnosti. Vprašal jo je, ali je vedela, da njen

mož sodeluje prek zapletenih številčnih sistemov z muslimani. Ker se je sprenevedala, jo je samo še vprašal, kje mož dela.

"Na zavarovalnici."

"A tako. Se mi je kar zdelo, ja ja. Te smo že doslej izredno težko kontrolirali, ker knjižijo na tako čudne načine. Ampak tukaj, pri vašem možu, pa je zdaj lonec počil in zdaj se bo vsa stvar razpletla. Polovili jih bomo kot podgane! Makoter, takoj do Vrtnika in reci, naj s hitrim posegom zapečatijo vse, ki so v zavarovalnici. Nihče ne sme iz obroča, dokler mi ne pridemo tja." Potem je pomignil šefu triade in rekel: "Tadvta sta vpletena, saj nesramneža nočeta niti lagati! Odpeljite ju na Kidričevo, ker ju moramo še zaslišati."

Naenkrat se je hiša spraznila. Še pravkar je bilo napeto in vse polno ljudi, ki so kričali in grozili, zdaj pa je bil red in sama presojna dobrotta. Jožen je še za hip posedel v fotelju in poklical k sebi edinega preostalega, Svina, in mu rekel:

"Poglej, kako se dela red, si videl. Vem, da bi ti sicer raje šprintal za prašički, ampak tukaj med temi arabskimi kracami jih ni ... Ja, lepega dne me boš nasledil ... Imel boš boljšo plačo, kot jo imaš zdaj, ampak imel boš tudi druge dolžnosti ... Povem ti pa, nobene popustljivosti, da veš. Če kdo brije norce, potem jih ti briješ ... Enega, dva, lahko tudi več. Veselje je, saj veš, potegneš prašička spod svinje in ga zabrišeš: vse jih zmažeš! Če jih kdo po nedolžnem dobi po nosu, že prav. Brez tega ne gre. Šele potem se ljudje razvrstijo, da postanejo pregledni: strah jih razvrsti in sortira. Ti imaš potem lažje delo. Tako laže zmagaš in potem so ti še bolj hvaležni, čeprav je bilo treba najprej malo potrpeti. No ... kakšna batina že prileti kar tako, od strani, a kaj bi tisto. Ti je zdaj jasno?"

Svin je pokimal, potem pa rekel: "A greva, šef, tukaj je tako hladno. Kar ... roke se mi lepijo."

"Pa kaj je, sinko Svinko!" ga je pobožal Jožen. "Tako žalosten se mi zdiš danes, nekam nemiren."

"Veš kaj ..."

"Kaj je, sine, povej."

"Ne bomo dobili ... Občutek imam, da te bitke ne bomo dobili ... Če bi bilo poletje, potem mogoče. Ampak takole, sredi zime ... nimamo veliko možnosti ..."

"Pa kaj ne vidiš, kako je toplo! Toplo je! Dež, ki pada, je prišel iz Sahare ..."

"Saj saj, a ne vidiš, kako se nam lepijo prsti. Počasni postajamo, zaspani in brez prave volje. Zraven pa še ti mevžavi mački, kot je bil recimo tale, ki se sploh nočejo pogovarjati. Tako je bil lepljiv, si videl ... Kam bomo prišli ..."

"Le mirno kri. Boš že še videl, kako bodo leteli po zraku. Greva!"

"Jaz bi spal. Tako me zebe in tako sem zaspan."

"Še malo potrpi. Pojdi z mano!"

Jožen se je tiho plazil ob steni in se delal, kot da prisluškuje. Svin je nasedel tej igri in je šel za njim kot maček. Ko sta prišla na prosto in se je nanju spet usul dež, sta nadaljevala svojo pohuljeno hojo proti prvi hiši, ki je tiho ždela sredi vrta, polnega okrasnih grmičkov. Jožen je začel kar malo hiteti, skakljati in bil tako, če si ga hitro pogledal, podoben Makoterju, ki so ga ljudje poznali v poskakujočem begu vsaj z besedami, ki so krožile med njimi. Ampak to je bil zdaj Jožen in ta je bil čisto resničen, čisto mesen in krvavo odločen. Preskočil je plot in potem prvi grmiček, Svin pa prav tako. Tiho sklonjen je hitel, šel naproti psu čuvaju, ki se mu je neslišno, a odločno približeval, ga prijel za goltanec in ročno zabrisal čez ramo daleč prek sosednjega na vrt naslednjega sosedu. Ko je prisopihal do vrat, je prilegel tesno ob vratni opaž in razburjeno dihal, hkrati pa skušal zadržati sapo. Počakal je na Svina, za nekaj trenutkov postal in ga gledal s plamtečimi očmi, potem pa mu je prikimal in poskočil.

S strahovitim udarcem noge je razbil vhodna vrata, odrinil trske, potem pa planil na sredo hiše in zatulil:

"Prihajaaaa Milkaaaa!"

Vzel je stol in ga raztreščil ob hladilniku, prevrnil mizo in odtrgal okno. Za trenutek se je zdelo, da je pritekkel mimo nekdo v pižami, a težko bi kaj takega trdil kot resnično. Sem in tja je švigalo, luč se je prižigala in ugašala, Svin je delal počepe in brcal razlomljene predmete proč od sebe:

"Prihaja Milka!" je rjovel Jožen, "Milka!!! Prihaja Milkaaaa!"

"Milka!" se je drl za njim Svin in kazal v zgodnjem jutru prve znake veselja.

Iz smeri stopnic je nekdo zabrisal posodo v okno: "Kakšna Milka! Kdo pa ste, cigani!"

"Kaj pa ti veš! Kdo pa te je kaj vprašal!" je šel Jožen preteče proti njemu in med potjo odtrgal kos stopniščne ograje. Neznanec je hitro pobegnil.

"Milkaaa! Jaz sem Milkaaa!" se je drl Svin s hripavim glasom.

"Tiho bodi, ob glas boš!" ga je ustavil Jožen in dalje razbijal.

"Glej glej, kaj sem našel!" je veselo zrasel Svin, ko je spod postelje potegnil preplašenega mačka. "Kot picki v dobrih starih časih, se spomniš!"

"Kje si ga našel, kje?" se je razveselil Jožen. "Čakaj, bom še jaz!"

Zdaj nista več razbijala, ampak sta iskala in tekmovala med seboj, kaj bo kdo izvlekel in tako prekosil drugega. Česa vse nista našla! "Poglej, poglej," je delal Jožen, "samo poglej, kaj sem jaz zgrabil." Pa saj ni vedel, kaj je pograbil, samo igral se je s Svinom, saj ga je hotel za vsako ceno spraviti v dobro voljo. "Glej, knjigo sem privlekel! Eno knjigo sem privlekel!" se je smejal Jožen in zabrisal knjigo v kot, da se je razletela na sto strani.

"Kako fino!" je poskočil Svin, "kot aviončki! A ne vidiš, da letijo listki kot aviončki."

"O svinja, kaj pa je to! Tukaj pa je en moker jezik, ha ha! Da ni tu zadaj še kakšen svedrast rep, kaj!" se je veselil Jožen.

"Daj, pokaži! Daj, bom še jaz!" se je drenjal Svin.

"Lej ga, prasca, kam se je zavlekel! Pa kdo bi si mislil, da imajo te svinje doma kar prašiče! Sem vedel, da ne raste koruza po teh vrtovih zato, ker je lepota roža. Vse bi jih morali postreliti. Že takrat sem predlagal Vrtniku, ko smo imeli zadnjo olimpiado in so po televiziji kazali samo koruso tukaj na Rupih, da bi morali te ljudi kar takoj postreliti. Nekega dopoldneva, pa je mir ... O svinja, svinja, kar nekam leze, svinja ... Auuuu! Prasec me je ugriznil! Svinja se kar drži, daj daj, potegni to svinjo, auuu! Prižgi luč! Svinja prekleta! Nič se ne vidi!"

Svin je planil in tolkel po steni, dokler se ni prižgala luč.

"Pes!" sta kriknila presenečena, ker sta pričakovala prašiča.

"Svinja, kako ga bom počil!" se je razbesnel nad psom in ga počil po okenskem okviru, da se je žival zvila ter padla z roke.

"Še dobro, da te ni preveč zmesaril!" ga je tolažil Svin.

"Prašički moji, kako me boli, auuu!" je tarnal Jožen.

Takrat pa je iz teme, iz smeri stopnic zagrmelo nekaj strelcov, in še

preden sta lahko odskočila pred ostrimi krogli v zaklon, že je iz Svina špricnilo, da Jožen kar ni mogel verjeti, ker je mislil, da je krvav od rane, ki mu jo je bil naredil pes.

"Ugasi luč, zaboga!" se je zadril v obupu nanj, ko je že videl, da je nekaj narobe, a je hotel preslišati strahovito napako. Zakaj, zakaj sta prižigala luč, ko jima je šlo tako dobro, ko je bil Svin že skoraj dobre volje! Toda Jožen je hladnokrvno potegnil škorpijona in dvakrat ustrelil v temo in potem je nekaj padlo po stopnicah.

V sobo so planili rezervni policisti, saj so slišali streljanje.

Jožen je bil na kolenih in jokal nad umirajočim Svinom. "Sem rekel," je počasi jecljal, "sem rekel, da ne bo šlo tole danes ... Vidiš, vse se lepi, poglej, ves sem že zlepljen od svoje krvi."

Jožen je od žalosti rjovel in vzel lato in neznanemu morilcu razbil glavo, da so možgani leteli po steni.

"Kakšna krivica, kakšna božja krivica! Najboljše prijatelje mi pobijajo, prašiči! Odnosite ga v bolnico, pa če vam umre, mi ne hodite več blizu. Pobijem vas, preden pisknete, bizgeci!"

Rezervni policisti so odložili kije za kriket in počasi s pogledom, uprtim v Jožna, poprijeli Svina in ga zvelkli na prosto.

"Dajte, dajte, dajte, dajte," se je drl sem in tja Jožen, da so rezervni policisti tekali kot kakšne muhe okrog njega, spredaj, zadaj, mimo naprej, mimo nazaj, gor, dol pa spet gor in dol, Jožen pa se je samo obračal in tarnal, kot ne bi vedel, kje je, kot bi ga kdo po glavi, pa bi mu še brnelo in bi mu znano gomazenje še lezlo po glavi.

"Kam? Kaj? Kaj? Zakaj?" so ga pitali z vprašanji njegovi redarji.

Potem se je pobral in skoraj s staro, še s trgovskih poti vajeno samozavestjo ukazal:

"Kaj – kam? V fotelj, mar vam ni jasno, v fotelj me dajte, pa mir! Dajte mi mir! Mir! Tišino!"

Zdaj so ga poprijeli za stopala, noge, ramena in stegna in ga po prstih prinesli do fotelja, pa položili vanj, pa spet po prstih stran in ven.

"Ugasite luč!" se je drl, kot bi hotel spati.

"Ne! Prižgite luč," se je takoj nato zadril. "Odnosite tistega mrliča s stopnic, ki ga je ugriznil škorpijon, ven."

Spet so prišli redarji, po prstih, ker jim je že prej tako naročil, in odnesli

nesrečnika ven.

Ko so šli mimo njega, so mu na uho zamrmrali:

"Ni še mrtev. Slabo diha, ampak zelo debelo, razprto gleda! Mogoče bi rad kaj vprašal, pa je slaboten."

"Ah, kaj vi veste," jim je zamahnil Jožen. "Mrtev je, mrtev, kaj pa vi veste. Strah vas je smrti, zelenci, pa nočete verjeti vanjo. Pustite ga zunaj, na dežju. Saj je ves umazan od krvi, še njegovi bližnji ga ne bodo prepoznali. Kdo pa naj ga potem pokoplje, če se bo vsem gabil kot nadležen neznanec?"

Policisti so odtapkali ven. Ko pa so bili na prostem, že jih je spet vrglo tuljenje iz hiše:

"Pokalico! Norci, prinesite mi pokalico!"

Že so se spet zgrnili, kajti nekaj je le bilo treba storiti in vse skupaj se je nekako nabralo na iztoku, nekako na prehodu iz enega v drug prostor, nekaj je prišlo počez, mogoče kakšna vžigalica, kakšen zobotrebec, okrog katerega se potem ovijejo lasje, dlake, ostre, neupogljive kocine z različnih teles in različnih bitij. Kaj takega, nekaj takega je bil mogoče Svin, nesrečnik, ki se je za hip postavil počez, da je vsa jutranja operacija zastala, medtem ko je lahko še naprej nezadržno deževalo.

Spet so pritekli, nekateri kar v volnenih nogavicah, da ne bi bilo preveč hude krvi. Iz teme so se stegnile roke in mu molile pod nos nekakšno mušketo.

"Pokalico!" je norel Jožen. "Pijačo! Iz hladilnika jo vzemite!"

Spet so jo oddrobili in prišli z nekakšno kokto. Jožen je zagodrnjal, jo polil nekaj požirkov po tleh, potem pa nagnil.

Ko se je že nagnil prek stranice, kot bi hotel vstati, pa je planil v sobo neki gorjan, ing. Dobovišek, ki se še ni povsem prilagodil mestnim navadam, da so se mu lahko večkrat muzali, in ves prestrašen zavpil:

"Napadajo!"

"Kaj," je butnil Jožen. "Kaj napadajo? Inženir Dobovišek, norite, kot bi vas vrgli iz spanja! Človek že misli, da si bo malo spočil od tega ropotanja in rofkanja, pa ti ne dajo, da bi vsaj za silo uredil misli. Tako ... tako se mi je stemnilo, kot bi me hotela migrena ... Da me vsaj zdaj ne potipa ta hladna teta ... Pa Svin, kaj je z njim? ... Ali nam je vsega tega treba, inženir Dobovišek? Vi ste poštenjak, zdaj tukaj stojite in mi hočete sporočiti neko pomembno novico ... Hočeš se malo razvedriti, a ne, saj sem ga videl,

kar na jok mu je šlo ... Kje je Makoter? Raje to povejte ... A je že nazaj? Kje so vsi drugi? A je zunaj še tema, a še dežuje? Vidite, osli, da imate še o čem razmišljati! Še lahko zbirate podatke, ne pa da se obešate tamle po temi!"

Nekaj je šlo hitro po steni proti vratom. Popolnoma neslišno in nedišno.

Jožen je še naprej tarnal tako kot Brando v svojih zadnjih filmih:

"Nekaj si rekel, še enkrat povej! Streljajo ... Napadajo ... A je bilo to?"

"Ja. Govorijo o napadih, streljanju. Tema je, ne vidi se dobro. Po smeri, iz katere prihajajo poki, pa bi se dalo sklepati, da so to njihove puške, se pravi tiste, od Žitopiskičev ..."

"Lahko da so sprožili naprave za lansiranje glinastih golobov. To je tukaj, v tej smeri proti Šorlijevemu mlinu. Presenetili so njihove straže, ti golobi, a je mogoče kaj drugega?"

"Ne vem. Zid. Streljajo v zid."

"Ha ha! Naj kar streljajo ... Iz Nemčije, iz Görlitza so prišli strokovnjaki za armiran beton, ko smo ga gradili. Zapomnite si, tam so imeli berlinski zid trideset let. Povedo naj nam, kje je počil ali se porušil zaradi slabega vremena, slabe zidave? Samo mislite si, kako so svoje izkušnje uporabili, da so zgradili tega! Tromblon in protitankovske rakete pustijo na njem le praske ..."

"Pravzaprav ..., " je jecljal inženir Dobovišek, "zdi se mi, da ne streljajo samo v zid. Talce streljajo!"

"Talce streljajo!" je poskočil Jožen iz fotelja, kot bi ga katapultirali. "Zdaj imam pa tega odločno dovolj in takoj gremo v akcijo. Tudi jaz lahko streljam talce!"

Pobrali so se, rezervni policisti, kot bi jih samo sanjal. Jožen je stopil na prosto in zazelhal. Potem se je spomnil ranjenega in mogoče že mrtvega Svina, stisnil pest, se sklonil in na jebenti gesto zacmihal:

"Svinje gor, svinje dol! Pokazal jim bom, kdo je v tej deželi glavni svinjski gonjač!"

Izvilkel je škorpionja in zatulil:

"Gremo naprej! Na nove položaje!"

Grmovje je zašumelo, kar naenkrat so se prikazali delavčki, mali rezervni policisti, sicer prostovoljci, ki so spet šli od vrat do vrat, lučke so se prižigale

v predverjih in spet je bilo vse po starem. Spet je požiralo, odtok je bil spet odmašen.

Potem se je v temi sprožil še en rafal. Spet so bili na tleh in bogve koliko časa bi kljub svoji neustrašenosti tako ostali, če se ne bi izza grmovja iz smeri žage prikazal Makoter: kar je vojna, je vedno tako hodil, da je ustrelil nekaj rafalov v zrak, če že ni počil kakšne tromblonske mine v hišno pročelje. (V miru pa je vedno metal kamenje. Če je priletel kam v bližino, na sosednjo mizo na gostinskem vrtu, recimo, si vedel, da Makoter ni daleč. Tudi zdaj je bil on. Zato je bil tako vesel in kazal svoje bele zobe, ki so se svetili v temi ...)

"Kamadona! Makoter! Sem vedel, svinja, da si ti! Prasec! Živ si. Pridi sem in povej, kaj je povedal predsednik Vrtnik? Je zadovoljen z aretacijo teh muslimanskih kolaboracionistov?" ga je na svoj način hvalil Jožen ...